

Znate li šta je "izgubljeno jagnje"? To je kada je najveći srpski trubač iz Dubokog, Mića Petrović, otac čuvenih sinova, naslednika, Dejana i Darka Petrovića, rasporedio orkestar po livadskim i šumskim međama, i kada truba doziva trubu. A kada se dozovu sve trube, kao kad čoban dozove izgubljenju jagnjad, onda ceo orkestar svira i oglašava da je stado na okupu.

Ima u Srba i gajdi i frulica, tamburica, a pre svih gusala, koje su pratile sveukupan razvoj, prosperitet i padove, srpskog naroda. Poslednjih godina, zahvaljujući najvećoj koncertnoj dvorani na otvorenom ili narodnoj žurci, Guči, truba se nekako najviše privezala za srpski narod, o njoj se najviše priča i piše, kao narodnom srpskom instrumentu.

A sve je počelo 1831. godine kada je osnovan Knjaževsko-serbska banda-duvački orkestar evropskog tipa, sa kapelnikom Josifom Šlezingerom.

Dve godine ranije, na poziv gazda Jevrema Obrenovića, starijeg brata kneza Miloša, i dede potonjeg kralja Milana Obrenovića, u Šapcu je Šlezinger osnovao orkestar od šesnaest muzičara, koji je prešavši u Miloševu službu svirao raznolik repertoar: od narodnih melodija, potpurija, fantazija, marševa i drugih dela prigodnih, pre svega za vojne potebe. Po ugledu na ovaj orkestar, od četrdesetih godina XIX veka, pa sve do početka XX, broj trubačkih vojnih orkestara je ima konstantan uspon.

Ponikla iz potrebe vojne prakse koja je u Srbiji, vazda u ratovima, bila veoma bliska, sa jakim prodornim zvukom, odgovarala je ukusu ljudi i podneblja koji najviše cene snagu, kako u životu tako i u muzici.

Početakom XX veka osim vojnih, počinju da se okupljaju i seoski duvački ansambli. Međutim, najzaslužniji za njen uspon je Dragačevski sabor trubača u Guči, osnovan kao takmičarski festival duvačkih seoskih orkestara. Prvi put 14. oktobra 1961. godine iznela se truba na veliku pozornicu Guče, sa ciljem da se oživi truba. Tada je festival u Guči činilo četiri trubačka orkestra.

Samouki trubači su uz pomoć trube pevali o životu, o siromaštvu i nemanju, o promenama i radostima u životu. U mahalama, na jugu Srbije, trube su se svirale da bi od njih živelo, a na zapadu na livadama, da bi odagnali tugu. A jednima i drugima su očevi svojim sinovima u amanet ostavljali parče lima izvajano u trubu i talenat za sviranje. „Truba to sam ja“ - reći će svaki trubač, bilo da se svira na istoku, jugu ili zapadu..

Nekada se sviranje trubača sa juga u mnogome razlikovalo od trubača iz zapadne Srbije, po načinu sviranja, po metrici, drugačijem razumevanju melodije... Dok južna Srbija u trubi podražava aksak ritam i romski čoček, truba iz zapadne Srbije naslanja se na srpska kola, nevelikog opsega melodije. Truba sa juga Srbije udara i podiže sa nogu, a truba sa zapada, upija se polako, i daje se kap po kap.

Poslednjih godina ova razlika je sve manja, i teško se može razlučiti da li neki orkestar dolazi iz okoline Leskovaca i Vranja, okoline Boljevca i Zaječara ili Čačka i Užica. Razlog za to je verovatno umnogome podignuto izvođačko umeće, ali isto tako festivali i koncerti, stalna preplitanja i mešanja, te uniiverzalna World music, koja je na globalnom nivou spojila narodne melodije i ritmove. Osim prednosti, ovakvo favorizovanje trube dovelo je gubljenja origanlnosti i samosvojnosti, i osim srcem, sve su prisutnije virtuozne bravure nekada samoukih muzikanata, danas školovanih umetnika na trubi.

Poslednjih godina na festivalu je prisutno i sve više duvačkih orkestara koji sviraju „srpsku“ trubu, a da nisu Srbi.

I šta zapravo znači „srpska“ truba? Ne postoji „srpska“ truba, postoje samo velemajstori poput, Fejata Sejdića, Bakije Bakića, Ekrema Mamutovića, Bobana i Marka Markovića, Dejana Petrovića, Dejana Lazarevića i mnogih drugih koji su kroz ovaj instrument iskazali svoje emocije, strasti, strahove i muke, životnu energiju i dušu, opojnu magiju njenim zvukom. Energija sa kojom se svira truba u Srbiji, i ono što se tom trubom svirajući kaže, je ono što je izdvaja od svih drugih dajući joj jedan poseban, nedodirljiv i neobjašnjiv kvalitet. Truba je postala sastavni deo srpske tradicije, a veličina Guče nije samo u tome što je zaslužna za njenu rehabilitaciju i afirmaciju, već što je povezala sve ljubitelje njenog zvuka, narode i narodnosti, zemlje i kontinente. „Srpska“ truba nije samo puki instrument koji se svira iz potrebe ili zadovoljstva. Zvuk trube prati čitav životni ciklus srpskog čoveka, što je Goran Bregović mudro iskoristio, nazvavši svoj trubače The Wedding and Funeral Orchestra.